

УДК 09.00.11

Курбанова Аїда Набі кизи

*кандидат філософських наук, доцент кафедри
соціально-гуманітарної і фундаментальної підготовки та права
Західнодонбаський інститут
Міжрегіональної Академії управління персоналом*

Курбанова Аида Наби кызы

*кандидат философских наук, доцент кафедры
социально-гуманитарной и фундаментальной подготовки и права
Западнодонбасский институт
Межрегиональной Академии управления персоналом*

Kurbanova Aida Nabi kyzy

*Candidate of Philosophical Science, Associate Professor of
Social Humanity and Fundamental Preparation Department
West Donbas Institute of the Interregional Academy of Personnel Management*

**РОЛЬ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У ФОРМУВАННІ НОВОЇ ЛЮДИНИ У
НОВОМУ СВІТІ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ
РОЛЬ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В ФОРМИРОВАНИИ НОВОГО ЧЕЛОВЕКА
В НОВОМ МИРЕ И ЕЕ СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЕ АСПЕКТЫ
THE ROLE OF GLOBALIZATION IN THE FORMATION OF A NEW
PERSON IN THE NEW WORLD AND ITS SOCIO-PHILOSOPHICAL
ASPECTS**

***Анотація.** У статті розкриваються теоретичні передумови дослідження соціально-філософських аспектів «нової людини» в «новому світі». Формування соціальних особливостей сучасної людини, а також подальший розвиток глобалізації в інформаційному суспільстві. Революційна*

зміна людської психології в умовах соціального прогресу. Особливості відкритості свідомості – готовність до змін, які несуть новий технологічний уклад. Розглядаються філософсько-антропологічні парадигми глобалізації, вважаючи її ядром цивілізаційного підходу до безперервності і наступності. Показані світоглядні перспективи зміни нової людини під впливом інформаційно-технологічного світу, розкрито властивості діалектичного протиріччя та взаємодії в інформаційній реформі.

Ключові слова: глобальний світ, глобалізація, новий світ, інформаційний вибух, інформаційне суспільство, штучний інтелект, відчужене суспільство, комп'ютеризація, саморозвиток, соціальний прогрес, «нова» людина.

Аннотация. В статье раскрываются теоретические исследования о социально-философских аспектах нового человека в новом мире. Формирования новых особенностей современного человека, а так же дальнейшее развитие глобализации в информационном обществе. Революционное изменение человеческой психологии в условиях социального прогресса. Особенности открытости сознания - готовность к переменам, которые несет новый технологический уклад. Рассматриваются философски-антропологические парадигмы глобализации, считая ее ядром цивилизационного подхода к непрерывности и преемственности. Показаны мировоззренческие перспективы изменения нового человека под влиянием информационно-технологического мира, раскрыто свойства диалектического противоречия и взаимодействия в информационной реформе.

Ключевые слова: глобальный мир, глобализация, новый мир, информационный взрыв, информационное общество, искусственный

интеллект, отчужденное общество, компьютеризация, саморазвитие, социальный прогресс, "современный" человек.

Summary. Theoretical investigations concerning social and philosophical aspects of a new man in the new world are disclosed in this article. The formation of new peculiarities of a modern man in an information society. Revolutionary changes in human psychology in conditions of social progress. The peculiarities of conscious- news openness is the readiness to changes which are being brought by new technological structure. The philosophically-anthropological paradigms of globalization are examined, considering her the kernel of the civilization going near continuity and succession. The world view prospects of change of new man are shown under influence of the informatively-technological world, properties of dialectical contradiction and cooperation are exposed in informative reform.

Key words: global world, new world, information explosion, information society, artificial intelligence, alienated society, computerization, self-development, social progress, modern man.

Постановка проблеми. Глобалізацію досліджували, як ключову тенденцію людського розвитку і її нові якості. Об'єктивний підхід розглядає глобалізацію як глобальний процес, що характеризується як позитивними – світовий розвиток ринкової економіки, посилення міжнародного поділу праці, поширення ліберальних цінностей, демократії, так і значними негативними ознаками, а саме: послабленням культурного розмаїття та зростанням світової однотипності, подальшим звуженням ролі країн що розвивається.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільш відомими авторами глобалізаційного розвитку, на думки яких посилялася в цій статті є наступні вчені : Д. Белл, Б. Баді, Я. Тімберген, Д. Медоуза, Д. Форрестер, К.

Оме, Р. Робертсон, А. Панарін, И.А. Грішилова, Л.Е. Грікін, Д. Трубіцин, Р.М. Колісніченко.

Ціль статті. Пошук концептуальної перспективи, як онтологічне підґрунтя для дослідження пристосування «нової людини в новому світі». Осмислення динаміки моральних ідеалів у філософському мисленні.

Виклад основного матеріалу. Одна з головних тенденцій сучасної наукової думки є визначення міри інформаційного обміну і її впливу на соціальний розвиток суспільства. З'явився один з найбільш інтенсивних напрямків дослідження соціально-економічних і міжнародних відносин - глобалістика. Глобалістика – це сучасна, самостійна галузь науки про загальні, планетарні проблеми нинішнього й майбутнього розвитку людської цивілізації, її політичну, економічну і соціальну організацію як єдиного цілого [4, с. 55-56]. Всі мешканці всесвіту, незалежно від етнічних відмінностей, приєднані до одних і тих же джерел інформації, об'єктивно стають учасниками глобалізації.

В кінці ХХ століття зі зміною валютно-фінансової системи, з початком активного розповсюдження інформації, розвитком технології і комунікації, глобалізація стала неминучим у всіх сферах життя соціуму. Найбільш відомими авторами концепцій глобалізаційного розвитку є наступні: Д. Белл, Б. Баді, Я. Тімберген, Д. Медоуза, Д. Форрестер, К. Оме, Р. Робертсон, А. Панарін, И.А. Грішилова, Л.Е. Грікін, Д. Трубіцин та інші. Вчені називали цей період як «новий етап переділу світу», «економічна революція». «інформаційна реформа» і т. д. Наслідки явища глобалізації вченими розглядаються класично у двох напрямках: позитивні, так і негативні.

В процесі змін сучасного світу провідним чинником є глобалізація, яка має великий вплив на економічну сферу, в області культури. Цей всесвітній процес має не тільки теоретичне, але і, переважно, практичне значення. Основними властивостями глобалізації є синкретизм, індивідуалізм, плюралізм, різноманіття, динамізм та ін.

На початку ХХІ століття, ми стали свідками епохальної події усієї світової спільноти, яка характеризується унікальним збігом і переплетінням величезних за значенням подій и процесів. В результаті цих подій, ми можемо спостерігати велике поле напруги, через яке впевнено можемо назвати сьогоднішній день, ключовим часом змін основ пристосування до життя. Про завершення цього історичного століття і вступ модерного світу у нову стадію розвитку свідчать глибокі зміни в неополітичних структурах світового суспільства.

Всепланетарна цивілізація вступає в новий етап початку єдності світового суспільства. Головними проявами, якого є диверсифікації і різноманіття етносу, соціуму, національності. Апріорі, кажучи про сучасний світ, нашу увагу привертає те, як континуум якісно входить в нову стадію свого відродження, в період інформаційного суспільства. Сучасний світ поширюється не тільки на політичну, соціальну, економічну системи, є й нові сфери суспільного життя, і важливе місце серед них займає саме інформаційна система. Вона виступає в якості інструменту впливу на сучасну аудиторію. Комунікаційна система стала основною в управлінні міжнаціональними, міжнародними, міжособистісними відносинами. Вона виступає основним фактором результативності будь-якої дії. М.П. Бергельсон в своїх працях підкреслював, що інформаційно-комунікативний простір є одною з основних проблем сучасного світу. Така міжкультурна комунікація активно вимагає творення свого «Я», зближує національні традиції, канони, звичаї, ментальність окремих народів і націй [1, с. 48-60].

Сучасна цивілізація фундаментально змінила інформаційне поле. Цей простір поглиблює науково-технічну революцію і включає нову людину у професійну діяльність, пов'язуючи культуру в єдину систему, яка є вихідним результатом наукового аналізу, дозволяє людині визначатися в світі і в собі. Наукова інформація є основним ресурсом отримання знань, які використовують в усіх сферах життя.

Нова ера генерує нову властивість нової людини. Збільшується вплив особистої активності на соціальну сферу суспільства, і ця активність стає ідентичною і загальною. Сучасна особистість в соціумі, завжди прагне привертати до себе увагу. Соціальна поведінка індивіда стає, певною мірою, більш раціональною, соціальні ролі усвідомленими і різноманітними. Відбувається певне усвідомлення власної соціальної ефективності. Таким чином, в людській психології, світогляді, навіть у соціальній поведінці відбувається революційний переворот, якому неможливо запобігти.

Інформаційне суспільство вимагає від нової людини перевтілюватися. Світ не змінюється екзистенційно, але темпи змін індивіда прискорюються надзвичайно швидко, безперервно перероджується відношення людини і соціуму. Фактором успіху повинна стати громадська цивілізація і особистісне удосконалення моральних ресурсів. Сьогодні освіченість – це важливий і основний фактор соціальної ефективності, соціальної мобільності в майбутньому. Відповідно, пріоритетом молоді повинна бути грамотність и освіченість.

Світ безперервно модернізується, а суспільна свідомість не може «розширювати» свої кордони, виступаючи в «старих рамках». У зв'язку з цим з'являється багато проблем. Властивістю відкритості мислення є усвідомлення того, що відбувається у всесвіті і що несе нову інформаційну революцію. У новій епосі ефективно жити зможе тільки широко освічена людина, і тому людство повинно бути готовим до цих змін. Сучасна людина повинна нескінченно удосконалювати свої знання та вміння, займатись самоосвітою, володіти різнобічністю інтелекту. Актуальною проблемою самоосвіти в інформаційному просторі, є доступ до інформації, вміння працювати з нею. Інформаційне суспільство є суспільством знань – це процес трансляції матеріалу в навички. Модернізований соціум потребує постійного розширення кола знань. Але і варто розуміти, що сьогодні отримані знання, з плином часу стануть не актуальними, неефективними. XXI століття -

перевтілюється світ і людина. Відбуваються нові етичні зміни - формується етика соціальної мережі. І загальне об'єднання освіти з практично-науковим підходом. Всі ці диверсифікації можна ідеалізувати як соціальний прогрес, економічна самореалізація вимагає від кожного з нас відповідального вибору життєвого шляху, вимагає визначити своє місце, значення в житті.

Л.Е. Грикин в своїх працях приділив увагу наступним моментам: такі зміни в багатьох випадках вбивають національну економіку, породжують велику конкуренцію між соціальною стратифікацією. Вказав, що глобалізація дуже серйозно впливає на екосистему світу і нераціональне використання природних ресурсів може завдати величезної шкоди Всесвіту [2, с. 6-31].

Мінливий світ сьогодні намагається створити нове суспільство для нової людини. XXI століття зі своїм приходом у всіх соціальних інститутах: не тільки в політичній і економічній але й в соціальній та в культурній сфері – потребує змін. Сучасний глобалізований світ, підходить до вищої точки науково-технічного прогресу. Соціальні мережі, мобільні інтернет платформи, дистанційне спілкування, немов призводить до холодного відчуження соціуму, тим самим погіршує взаємовідносини. Всесвіт немов проживає епоху «монологу». Якщо минуле сторіччя пропагувало такі ідеології як інтернаціоналізм, об'єднання, солідарність, то сьогодні ці поняття сприймаються як «пафос» Динамічні зміни в науці, в культурі, в суспільстві, навіть в особистому житті зобов'язують людину зважувати своє минуле та майбутнє ще раз. «Холодна» війна поступово охоплює планету. Подвійні політичні стандарти, відсутність культури толерантності, а також різні фобії відштовхують людей один від одного у світі. Ці всі зміни є наслідком надмірного розвитку та розповсюдження комп'ютеризації.

У звіті 2018 «Global Digital report», опубліковано спільно з компаніями «We Are Social Ltd» і «Hootsuite Inc» статтю, в якій повідомлено: «Загальне число інтернет-користувачів досягло 4,021 млрд. людей, або 53% населення Землі. В порівнянні з 2008 на 43% більше, а з 2017 – 26%. Майже 93% з них

виходять в мережі с мобільних пристроїв. А якщо скласти всі години, коли люди знаходяться «онлайн», вийде, що в 2018 році людство проведе в мережі 1 млрд. років». Першопричиною вищесказаного є розширення кола використання «людини-робота», кероване штучним інтелектом. В дефіциті, відповідно, буде індивідуальна, креативна, авторська праця [3].

Куди ми рухаємось? До чого нас це приведе? Аналізуючи все те, що відбувається, автор вважає, що сьогодні кожному потрібно боротися за виживання, мова йде про просування бізнесу, про процес виготовлення якісної продукції та реалізації, про кар'єру. Таким чином, індивідуальне протистоїть глобальному, особистісне – колективному, їх злиття і співіснування і має дати синергію соціального, економічного розвитку. Ми навіть перестали помічати, як соціальна ізоляція, деструкція поступово охоплює наше життя. Змушуючи нас весь час вступати в конкурентну боротьбу за перше місце, за лідерство, при банальній зміні соціального статусу над нами стоїть ризик неефективного вибору. За прогнозами Міжнародної організації праці, рівень безробіття у 2018 році в світі був 192 мільйони безробітних, це майже 6.2% населення планети. А в найближчому майбутньому показники будуть досягати більш високих цифр, чекаємо широку хвилю безробіття. Під напругою інформаційних інновацій і таких факторів як бідність, приниження людської гідності, наш внутрішній світ змушено змінюється, тягне за собою зміни поглядів на світ та переосмислення цінностей. Внаслідок таких змін, для пристосування до нового глобального світу, людство не може обійтись без таких фахівців як сексопатолог, психотерапевт, психолог, котрі наче панацея століття. Адже вони лише локально можуть «вирішувати»: діагностувати, консультувати, коригувати проблеми окремих індивідів чи груп.

Людству XXI століття загрожує духовний колапс, який підштовхує нас до усвідомлення, вироблення та прийняття заходів. Сьогодні модернізація розглядається, як перехід від національної культури. Кожна нова економічна

формація, формується на основі конкретної культурної моральної якості: переважання почуття мужності - характерна риса для древньої епохи, доброта та милосердя - для середніх віків, свобода і розсудливість визначає основні риси Нового часу, яка дала онтологічну підставу людині володіти світом. В даний час, планету не залишають безперервні динамічні зміни, та необхідність усвідомлення руху моральних ідеалів створює неминучість у філософських роздумах наукового кола.

Автор вважає, що спираючись на вищесказане нам стає зрозумілий той факт, що філософ нового часу має покликання дослідника світоглядної перспективи, відкриваючи нам нові онтологічні підстави для пристосування « нової особистості » в « новому » нестабільному світі. У зв'язку з глобальними змінами в соціумі, філософ цього часу повинен виступати як модератор взаємозв'язку різних культур. Постіндустріальний світогляд формує новий тип культури. І функціями філософа зараз є не тільки підтримка золотої середини між світоглядами існуючих товариств, а також перехідними станами між змінюючими один одного історичними типами культур. Мова йде про взаємовідносини, між існуючими культурами та культурою, яка повинна існувати. Американський соціолог Д. Белл відзначав, що сьогодні в концепції культури властивий синкретизм. Глобалізація як процес не можлива, якщо суспільство не буде показувати толерантність до інших культур. Досліджуючи проблему приходимо до висновку, що основним характером сучасного суспільства є домінування мультикультуралізму. Визнання норм цінностей інших груп, усвідомлення відносного характеру власної культури та вміння контролювати себе і є необхідна умова для розвитку [1, с. 9-12].

Криза є закономірним і обов'язковим етапом в розвитку будь-якої культури. В глобалізованому суспільстві людина знаходиться в проміжку, у якому формуються нові цінності. Внаслідок чого, у кризових обставинах виникають фактори, які призводять до реконструкції попередньої культури.

«Нова культура» в новому світі активно впливає на сучасну людину. Переосмислюючи моральні і духовні цінності, звичаї. «Розум» проходить всі грані розвитку і досягає, іноді, самознищення. В такому нестабільному і стрімкому розвитку у головних сферах, мабуть, історія людства не знаходилась, що формує нові виклики та безпрецедентну відповідальність сучасних та майбутніх еліт. Недбале ставлення до духовних цінностей може мати катастрофічні наслідки. Автори, які досліджували систему глобалізації, вказали, що зміни практично подіяли на всі аспекти поведінки людини. А. Панарін в своїх працях вказав, що глобалізація - це процес ослаблення регіональних, традиційно соціокультурних перешкод, відокремлюючий народи один від одного, як становлення нової системи взаємодії [6, с. 216].

Наша думка, яка ґрунтується на науковому дискурсі вчених-глобалістів, насправді глобалізація не заперечує існуючу культуру, не примушує людину відмовлятися від своїх етнічних і культурних цінностей, а навпаки ставить завдання формувати нову інформаційну технологію та розповсюджувати по всьому всесвіту. З точки зору економістів, інформаційні технології є науковим товаром, який належатиме всьому глобальному соціуму.

Отже, завдання філософа осмислити сучасні глобальні процеси, знайти їх емпіричне виявлення у суспільстві. Багатогранний людський досвід, придбаний за весь час соціального прогресу, вказує на те, що філософію цікавила тільки своя роль, в якості усвідомлення життєвого напрямку людини, її світогляду, зв'язку з оточуючими людьми, самооцінці. Докорінна зміна планів і цілей діяльності перехід до нового типу цивілізаційного розвитку, в кінці XX на початку XXI століття сформував такий постулат: «Людина це основна рухаюча сила, абсолютна цінність, вихідний результат роботи соціального прогресу». Для дослідження різних аспектів цієї проблеми були проведені міжконтинентальні конгреси, консилиуми, а також різні конференції. Фахівці філософських, економічних і політичних сфер

мають спільну точку зору для рішення нагальної проблеми. Активно рухливий розвиток і загальноновстановлені нові інформаційні технології засвоюють характер глобально-інформаційної реформи. Складні технології на сьогодні займають головне місце у функціонуванні суспільства, а саме цифровий світ набагато спрощує наше життя. Аналізуючи динамічний прогрес у світі ІТ, програмісти є феноменом ХХІ століття. Володарі цієї спеціальності можуть перестроїти реальну проблему в новий програмний код. Завданням нової людини і є сприйняття цих програмних знань.

Висновок. В даній статті здійснено спробу розкрити, окреслити соціально-філософські аспекти наукової проблеми, а також подальший розвиток глобалізації в постіндустріальному, інформаційному суспільстві. Обгранкувано онтологічні підстави модернізації для пристосування «нової» особистості в новому нестабільному світі. Показано світоглядні перспективи зміни нової людини під впливом інформаційно-технологічного світу, розкрито властивості діалектичного протиріччя та взаємодії в інформаційній реформі. Ми дійшли висновку, що в процесі модернізації інтенсифікується обмін думок, моральних - духовних цінностей, культури, зростає рівень свободи особистості, інтелекту, самоосвіти. І всі вище означені якості допоможуть новій людині швидше адаптуватись в процесі глобалізації. Фактором успіху повинна стати громадська цивілізація та особистісне удосконалення моральних ресурсів.

Література

1. Белл Д., Иноземцев В. Эпоха разобщенностей. Размышления о мире ХХІ в. М.: Центр исследований постиндустриального общества, 2007. С. 9-12.

2. Бергельсон М.Б. Управление как искусство коммуникации. Межкультурная коммуникация: Сборник учебных программ. М.: МГУ, 2003, С. 48-60.
3. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование: монография. К.: КНЭУ, 2013. 466 с.
4. Грикин, Л. Е. Глобализация и национальный суверенитет // История и современность. 2005. № 1. С. 6–31
5. Мазурок П.П., Одягайло Б.М., Кулішов В.В., Сазоновец О.М. Глобальна економіка: Навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 20018. 206 с.
6. Панарин А. Искушение глобализмом. Эксмо-Пресс, 2002. С. 216.
7. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture. (Глобализация: социальная теория и глобальная культура) SAGE. 1992.